

Obchodní závazky

Smluvní právo, kontraktace

Obchodní závazky

- obsah předmětu
- struktura:
 - závazkové a smluvní právo – úvod
 - uzavírání smluv (kontraktace)
 - zajištění a utvrzení, prevence problémů
 - zánik závazku (splněním i jinak)
 - následky porušení
 - jednotlivé smluvní typy (kupní smlouva, o dílo, další...)
- ukončení: ústní zkouška

Studijní zdroje

- přednášky
 - vč. doplňujících materiálů, přehledů, příkladů
- nový občanský zákoník (č. 89/2012 Sb.)
- Nástin obchodního práva. PrF MU. 2014
- Bejček/Šilhán. Obchodní smlouvy. Praha: C. H. Beck, 2015

Obchodní smlouvy

Obchodní závazkové právo

- realizace **obchodních transakcí**
- smlouva / závazek / dluh / pohledávka**
- vznik závazkového vztahu:**
 - ze smluv (právní jednání)
 - z deliktu (protiprávní jednání)
 - z dalších skutečností (bezdůvodné obohacení, rozh. soudu, zák.)
- vliv informací** sdělených při uzavírání smlouvy, **ochrana oprávněných očekávání**
- hranice **smlouvy** a hranice **obsahu závazkového vztahu**
 - smlouva + zákon + dobré mravy + zvyklosti + zavedená praxe stran + poctivost (§ 6)
- smluvní svoboda, dispozitivnost** (§ 1 odst. 2)
- zásadní **bezformálnost**

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

System úpravy – kde co hledat ?

- obecná část:** § 1721- 2054
 - otázky společné pro všechny transakce
 - vznik, změna, výklad, zajištění, zánik, následky porušení, promlčení...
 - smluvní typy:** § 2055-3014
 - modelové případy nejběžnějších vztahů
 - kupní smlouva, smlouva o dílo, úvěr, nájem, skladování, obchodní zastoupení, příkaz, zprostředkování atd...
- + možnost uzavřít i **inominátní** (nepojmenovanou) smlouvu: **§ 1746 odst. 2:** „Strany mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není zvláště jako typ smlouvy upravena.“

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Změna systému úpravy od 1. 1. 2014

- kompletní **rekodifikace** soukromého práva
- zrušení dřívější občanský i obchodní zákoník
- smluvní právo → integrace – **jednotný režim**
 - odstranění dualismu ObčZ / ObchZ (§ 261 a 262 ObchZ)
- transakce uzavřené **po 1. lednu 2014** → **NOZ**
- transakce vzniklé **do konce roku 2013** (včetně následků **porušení, např. pokut, náhrady škody**) → **předchozí úprava**
 - včetně zahájených *zadávacích řízení* (Čl. LXXV 303/2013 Sb.)
 - ale *lze sjednat*, že se staré vztahy podřídí NOZ
- výjimka – NOZ se automaticky řídí nájem nemovitosti (§3074) a smlouva o účtu (§ 3077)

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Jednotná úprava v NOZ

- sice integrace smluvního práva - odstranění dualismu ObčZ / ObchZ
- **ale specifika obchodních (profesionálních) transakcí:**
 - *např. § 4 vs. 5 (péče), § 1963 (splatnost ceny), § 2158 (prodej zboží v obchodě), § 1757/2 (obchodní potvrzovací dopis), § 1797 (vyloučení odkaz na lichvu či zkrácení), § 1754 (vykládací doložky), § 1751/3 (odkaz na obchodní podmínky), § 1801 (možnost vyloučení adheze), § 558 (specifický výklad), § 1732/2 (nabídka reklamou, v katalogu nebo vystavením zboží), § 1874 (solidarita), § 1955/2 (splnění v provozovně), § 1972/2 a 1964/2 (zvláštní aktivní legitimace), ...*
 - + vybrané „obchodní“ smluvní typy

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Předsmluvní fáze

Předsmluvní fáze

- informační povinnost**
- ochrana důvěrných údajů**
- letter of intent, memorandum of understanding ...**
 - jednostranné či dvoustranné prohlášení o záměrech?
 - shrnutí dosavadního stavu vyjednávání ?
 - smlouva o průběhu kontraktace ?
- „procedurální“ smlouva**
 - harmonogram
 - exklusivita
 - náklady
 - důvěrnost
 - záměr, představy o obsahu

Josef Šilhán, Právnická

Culpa in contrahendo

- „úmyslné tahání za nos“ (§ 1728/1)**
 - jednání o smlouvě zahájí nebo v takovém jednání **pokračuje, aniž má úmysl smlouvu uzavřít (§ 1728/1)**
→ obecná náhrada škody
- „nefēr vycouvání za pět minut dvanáct“ (§1729)**
 - dospějí-li strany při jednání o smlouvě **tak daleko, že se uzavření smlouvy jeví jako vysoce pravděpodobné**
 - jedná nepoctivě ta strana, která **přes důvodné očekávání druhé strany v uzavření smlouvy jednání o uzavření smlouvy ukončí, aniž pro to má spravedlivý důvod**
→ náhrada škody

Josef Šilhán, Právnická

Pactum de contrahendo (§ 1785)

- smlouva o smlouvě budoucí - závazek jedné nebo obou stran uzavřít smlouvu ve stanovené době (jinak do 1 roku)**
- obsah** určený alespoň obecným způsobem (§ 1785)
- povinnost uzavření následně vzniká na výzvu (§ 1786)
- možnost **vynutit** uzavření smlouvy u soudu (§ 1787)
 - soud obsah určí podle účelu, který má smlouva zřejmě sledovat
 - vychází z návrhů stran, přihlédne ke všem okolnostem + k poctivému uspořádání práv a povinností
- clausula **rebus sic stantibus** – výhrada změny okolností (§ 1788/2)
 - zánik závazku uzavřít smlouvu, pokud tak podstatná změna vnějších okolností, že nelze rozumně požadovat aby trvala

Josef Šilhán, Právnická

Uzavírání obchodních smluv

Kontraktace – uzavírání smluv

- návrh „nabídka“ (**oferta**) + přijetí (**akceptace**)
 - různé objednávky, potvrzení, „nabídky“, pro forma faktury, zakázkové listy...
- i jiné postupy uzavření smlouvy
- náležitosti **nabídky** (§ 1731 a 1732):
 - **podstatné náležitosti smlouvy**
 - lze přijmout **jednoduchým a nepodmíněným** přijetím, *(i alternativní nabídky)*
 - **vůle navrhovatele být vázán a úmysl uzavřít** určitou smlouvu

Josef Šilhán, Právnická

Domněnka nabídky (§ 1732 odst. 2)

- Má se za to, že nabídkou je:
 - návrh **dotat zboží nebo poskytnout službu**
 - za **určenou cenu**
 - učiněný **při podnikatelské** činnosti
 - reklamou,
 - v katalogu nebo
 - vystavením zboží
 - s výhradou vyčerpání zásob nebo ztráty schopnosti podnikatele plnit
- př.: internetový obchod*
 - *určení konkrétního zboží a ceny*
 - *vs. není uvedena cena, nebo cena jen orientačně (od ...), nebo výslovně vyloučeno, označeno za „nezávazné“*
 - *spíše nestačí: „změny vyhrazeny“, „do vyprodání zásob“*

Josef Šilhán, Právnická

Lhůty pro přijetí – dokdy je třeba reagovat

- ústní nabídka** - musí být přijata bezodkladně (§ 1734)
 - ledaže něco jiného plyne z jejího obsahu nebo z okolností, za nichž se stala.
- písemná nabídka vůči přítomné osobě** – také bezodkladně
- písemná nabídka vůči nepřítomné osobě** - ve lhůtě uvedené v nabídce (§ 1735)
 - není-li lhůta uvedena - v době **přiměřené povaze** navrhované smlouvy a **rychlosti prostředků**, jež navrhovatel použil pro zaslání nabídky (doporučený dopis/email/SMS ...)

Josef Šilhán, Právnická

Forma kontraktace (§ 1758, 1756, §564)

- forma: konkludentní, ústní, písemná, notářský zápis
- § 1758: **Dohodnou-li** se strany, že **pro uzavření užijí určitou formu**, má se za to, že nechtějí být vázány, nebude-li tato forma dodržena. To platí i tehdy, **projeví-li jedna ze stran vůli**, aby smlouva byla uzavřena v písemné formě.
 - písemný návrh vs ústní přijetí ?
- nedodržení formy ?**
 - § 582 odst. 1 – možná konvalidace
 - odst. 2 – nelze namítnout neplatnost, pokud již bylo plněno
- forma **dohody o změně** smlouvy (§ 564)
 - lze měnit i v jiné formě, **ledaže**:
 - určitou formu požaduje **zákon**
 - anebo se strany na formě změn **dohodly ve smlouvě**
→ potom je třeba forma shodná či přísnější

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Příklad:

- Stavební společnost zaslala velkoobchodu se stavebním materiálem písemný návrh smlouvy/objednávku na dodávku několika různých produktů s různými cenami.
- Velkoobchod **neodeslal žádné výslovné přijetí návrhu, ale rovnou odeslal požadované zboží.**

Je smlouva uzavřena?

Josef Šilhán, Právnická

Tzv. faktická akceptace (§ 1744):

- nabídku lze přijmout i tak, že **se podle ní zachová**, zejména poskytne-li nebo přijme-li plnění
- přijetí nabídky je účinné **v okamžiku, kdy k jednání došlo**, došlo-li k němu včas
- lze využít **pouze pokud**:
 - vyplývá z **obsahu** nabídky
 - nebo z **praxe**, kterou strany mezi sebou zavedly,
 - nebo je-li to **obvyklé**

Josef Šilhán, Právnická

Příklad:

- Stavební společnost zaslala velkoobchodu se stavebním materiálem písemný návrh smlouvy/objednávku na dodávku několika různých produktů s různými cenami.
- Velkoobchod odeslal přijetí smlouvy, ovšem s drobnou úpravou – byla o **jeden den pozměněná splatnost ceny**.

- Návrh a přijetí smlouvy se neshodují na 100%. Byla smlouva uzavřena?

Josef Šilhán, Právnická

Modifikované přijetí (§ 1740/2, 3)

- dodatky, výhrady, omezení nebo jiné změny = odmítnutí nabídky** → nová nabídka ... **ALE:**

možné jsou **nepodstatné obsahové odchylky a dodatky** (§ 1740/3):

- pokud „**podstatně nemění**“ podmínky
- pokud je navrhovatel bezodkladně **neodmítne**
- navrhovatel může jakékoliv dodatky nebo odchylky **předem vyloučit** již v nabídce nebo jiným způsobem, který nevzbuzuje pochybnost

- kritéria „**podstatnosti**“ ?
 - předmět, intenzita, směr, vymínění ...

Josef Šilhán, Právnická

Příklad:

- Smlouvu o dodávce materiálu uzavřeli ředitelé obou podniků **po telefonu**.
- Následně jeden z nich poslal druhému **písemné shrnutí** obsahu smlouvy.
 - **Namísto dodání vlastní přepravou ale uvedl, že bude odesláno externí přepravní společností.**
- Druhá strana se neozvala (možná dopis ani nečetla).

Platí smlouva dle obsahu, který byl ústně dojednán, anebo dle obsahu, který je uveden v potvrzení?

Josef Šilhán, Právnická

Obchodní potvrzovací dopis (§ 1757)

- pokud uzavřeno jinak než písemně – lze následně **obsah smlouvy v písemné formě potvrdit**
- smlouva **platí za uzavřenou s obsahem uvedeným** v potvrzení, i **když vykazuje odchylky** od skutečně ujednaného obsahu
 - odchylky jen **nepodstatné** – jsou takového rázu, že by je **rozumný podnikatel ještě schválil**
 - pokud druhá strana tyto odchylky **neodmítne**
 - strana, která potvrzení vyhotovila, musela tak učinit vůči druhé **v přesvědčení, že její potvrzení zachycuje obsah smlouvy věrně** – nutná poctivost (§ 6, § 7)
 - *indicie nepoctivosti: dlouhý odstup od uzavření, již existující spor, vůbec žádná smlouva → potom se § 1757 vůbec neuplatní (i pokud jen nepodstatné odchylky)*
- pravidlo platí jen při podnikatelských smlouvách:
 - **obě strany podnikatelé (resp. „podnikající osoby“?)**
 - **podnikatel a nepodnikatel** → platí jen pokud potvrzení učiní **nepodnikatel** vůči podnikateli

Josef Šilhán, Právnická

Dodatečné určení obsahu

- § 1748: lze sjednat, že určitá část obsahu smlouvy bude mezi stranami **ujednána dodatečně** → podmínka účinnosti uzavřené smlouvy
- § 1749: lze sjednat, že určitou náležitost smlouvy určí **třetí osoba** nebo soud, → podmínka účinnosti
 - při určení náležitosti se **přihlédne k účelu**, který smlouva zřejmě sleduje, k **okolnostem**, za nichž byla smlouva uzavírána, jakož i k tomu, aby byly práva a povinnosti stran **poctivě uspořádány**
 - neurčí-li třetí osoba náležitost – lze navrhnout, aby tuto náležitost **určil soud**

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Alternativní kontraktační postupy

- veřejný návrh** na uzavření smlouvy (§ 1780)
 - určen **neurčitému** počtu osob
 - smlouva uzavřena s tím, kdo **nejdříve** oznámí, že přijímá (pokud současně několik, navrhovatel vybere) (§ 1782); nebo se všemi, pokud tak nabídka výslovně stanoví (§ 1784/1)
 - **notifikační povinnost** (§ 1783) – navrhovatel oznámí příjemci uzavření, a ostatním neuzavření (jinak je jimi vázán - § 1784/2)
- obchodní veřejná soutěž** (§ 1772)
 - **výzva k podávání nabídek** neurčitým osobám
 - specifikace předmětu plnění alespoň obecně (§ 1773)
 - **výběr nejvhodnějšího návrhu** (§ 1777), způsob výběru buď určen, anebo podpůrně ta, „která mu nejlépe vyhovuje“ (§ 1777/2)
 - pokud si to vyhradil, může odmítnout všechny
- x proces veřejného zadávání dle ZVZ !**

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Smluvní standardizace a obchodní podmínky

Smluvní standardizace

- vzory**
 - např. FIDIC
 - výhoda: prověřené praxí, existuje judikatura...
- doložky** upravené ve vykládacích pravidlech (§ 1754)
 - např. INCOTERMS
 - domněnka účinků stanovených vykládacími pravidly (na které se smlouva odvolává, nebo které se vzhledem k povaze smlouvy obvykle používají)
 - vůči *nepodnikateli* se lze významu dovolat jen pokud se prokáže, že musel znát
- rámcové smlouvy**
- smluvní **formuláře**
- obchodní podmínky**

Josef Šilhán, Právnická

Obchodní podmínky (§ 1751)

- **odkaz ve smlouvě + obchodní podmínky**
 - přímo **připojené k nabídce, anebo jsou stranám známé**
 - zásadně nestačí jen vystavení, musí být **odkaz** (být konkludentní)
 - **seznámení** dle § 4 odst. 2; v době uzavření, ne až později
 - **prohlášení o seznámení se** – v textu smlouvy ano; jen v OP ne
 - **připojení** – fikce seznámení; fyzické připojení; většinou ne jen odkaz na web při písemné kontraktaci, aniž skutečná možnost seznámit se; elektronicky ano
 - **mezi podnikateli stačí „pouhý odkaz“**, pokud jde o podmínky vypracované „odbornými nebo zájmovými organizacemi“

Josef Šilhán, Právnická

Bitva obchodních podmínek

- obě strany odkáží na **různé podmínky, které si ovšem odporují**
 - je smlouva uzavřena ?
 - ano - **a to v rozsahu**, v jakém obchodní podmínky **nejsou v rozporu**; průnik množin
 - to platí i v případě, že to obchodní podmínky vylučují
 - **ale - vyloučí-li to některá ze stran nejpozději bez zbytečného odkladu po výměně projevů vůle**, smlouva uzavřena není
 - kvalifikované trvání na vlastních podmínkách
 - vyloučení předem ?
 - pozor na „poslední výstřel“ a faktickou akceptaci

Josef Šilhán, Právnická

Tzv. překvapivá ustanovení v OP (§ 1753)

- ustanovení **obchodních podmínek**, které druhá strana **nemohla rozumně očekávat** → je **neúčinné**, nepřijala-li je tato strana **výslovně**; k opačnému ujednání se nepřihlíží
- **podmínky aplikace**:
 - **objektivní prvek - neobvyklost** (x obvyklé prvky jsou vždy očekávatelné dle § 4 a 5); smluvní typ, okolnosti ...
 - *př.: výhrada zpětné koupě v běžném nákupu; úplné vyloučení práv z vadného plnění u profesionální služby; ručení za veškeré dluhy u jednotlivého úvěru...*
 - **subjektivní prvek (překvapivost, rozpor s očekáváním)**, §4/§5
- ani velice neobvyklé ujednání nemusí být vždy překvapivé ! (např. pokud o něm strana věděla z předchozí praxe, pokud sama používá, pokud byla upozorněna...)
- zda se jedná o takové ustanovení, se posoudí nejen vzhledem k jeho obsahu, ale i **ke způsobu jeho vyjádření**
 - zneužívající systematika, ukryté doložky, nepřehlednost
- **následky**: neúčinnost – automaticky; lze se jej přesto dovolat ?
- **smluvní pokuta** v obchodních podmínkách ? (I. ÚS 3512/11)

Josef Šilhán, Právnická

Vyloučení překvapivosti

- výslovné převzetí celého znění OP do smlouvy ?**
- výslovné upozornění na dané ustanovení OP**
 - výrazně ve smlouvě + speciální podpis ?
 - na zvláštní listině + podpis ?
 - zvýraznění v OP + speciální podpis ?
 - postačí konkludentní výslovný souhlas = upozornění + pokračování v kontraktaci ?
- absence rozumné neočekávatelnosti**
 - přechází praxe mezi stranami
 - vlastní smluvní praxe
- spíše nepostačuje:**
 - pouhé zvýraznění v OP
 - podpis celých OP ?

Josef Šilhán, Právnická

Jednostranné změny OP

- možnost změn musí být vždy sjednána, vč. přiměřeného rozsahu** – akceptace změny může potom být i **konkludentně**, dle smlouvy i **mlčením** (ledaže u spotřebitele i na podstatné části - § 1814 g)
- ultimativní návrh na změnu** – odmítnutí změny pouze při současném ukončení závazku
- § 1752: lze si ujednat, že **strana může** obchodní podmínky v **přiměřeném rozsahu změnit**
 - pokud **ujednáno, jak se změna oznámí**
 - a pokud ujednáno **právo změny odmítnout** a závazek z tohoto důvodu **vypovědět** (v dostatečné výpovědní době);
 - nesmí být zatíženo žádnou **zvláštní povinností**
- podmínky aplikace § 1752:
 - smlouvy v **běžném obchodním styku**
 - s **větším počtem osob**
 - zavazující **dlouhodobě** k **opětovným** plněním **stejného druhu**
 - s odkazem na **obchodní podmínky** a
 - vyplývá-li z povahy závazku **již při jednání** o uzavření smlouvy **rozumná potřeba jejich pozdější změny**

Josef Šilhán, Právnická

Co se sjednat smí a co nesmí?

Obsahové korektivy a ochrana slabší strany

Obsahové korektivy

- **základní východisko = smluvní svoboda**
- **ALE:**
 - **dobré mravy, veřejný pořádek** (§ 1, 547, 588)
 - absolutní neplatnost
 - **speciální kogentní regulace**
 - např. spotřebitelská práva – zejm. § 1813-1815, sektorové regulace...; zdánlivost (§ 1815) či relativní neplatnost (§ 580 + 586)
 - ochrana slabší strany (např. § 630, 2898, 433 – relativní neplatnost (§ 580 + 586), **adhezní smlouvy** (§ 1798-1801)
 - **překvapivá ustanovení obchodních podmínek** (§ 1753)
 - **laesio enormis - neúměrné zkrácení** (§ 1793), **lichva** (§ 1796)
 - (+ § 6, § 8, § 433)
- **různé úrovně ochrany:** B2B, B2nB, B2C
- **ochrana proti nevýhodným** ujednáním: §§ 1813, 1800/2, 1801, 433, 588

Josef Šilhán, Právnická

Adhezní smlouvy (§ 1798) - pojem

- = smlouva, jejíž **základní podmínky byly určeny jednou ze smluvních stran** nebo podle jejích pokynů, **aniž slabší strana měla skutečnou příležitost obsah** těchto podmínek **ovlivnit**
- aplikuje se pouze **při nepoměru sil** („slabší strana“)
- **základní podmínky** ≠ podstatné náležitosti (*např. cena*)
- **možnost ovlivnit obsah** – skutečná, reálná; individuální sjednání
- **vytvoření adhezního obsahu:**
 - přímo silnější stranou
 - převzetí cizího vzoru silnější stranou a trvání na něm
 - nikoliv dohoda o určení obsahu třetí osobou
 - **použití smluvního formuláře** užívaného v obchodním styku silnější stranou → domněnka, že jde o adhezní smlouvu
 - takový formulář, který omezuje individuální vyjednávání
 - i obdobný prostředek – např. SMS v určitém formátu

Josef Šilhán, Právnická

Adhezní smlouvy - následky

- **speciální režim** adhezních smluv:
 - přísnější pravidla pro **inkorporační doložku** (§ 1799)
 - ochrana proti **špatně čitelným** ujednáním (§ 1800/1)
 - ochrana proti **nesrozumitelným** ujednáním (§ 1800/1)
 - ochrana proti zvláště **nevýhodným** ujednáním (§ 1800/2)

Josef Šilhán, Právnická

Adheze a inkorporační doložky

- **inkorporační (včleňovací) doložky**
 - § 1799: Doložka, která **odkazuje na podmínky uvedené mimo vlastní text smlouvy**
 - platná jen byla-li **slabší strana** s doložkou a jejím významem **seznámena** nebo prokáže-li se, že význam doložky **musela znát**
 - nestačí jen odkaz dle § 1751/1, ale vhodné též upozornění / poučení / **zvláštní seznámení**; alespoň viditelné zvýraznění, příp. zvláštní podpis u zvýrazněné doložky

Josef Šilhán, Právnická

Adhezní smlouvy – formální aspekty

- § 1800 odst. 1:
 - doložka, kterou lze **přečíst jen se zvláštními obtížemi**, nebo
 - doložka, která je pro **osobu průměrného rozumu nesrozumitelná**
 - platná, jen **nepůsobí-li slabší straně újmu** nebo prokáže-li druhá strana, že slabší straně byl **význam doložky dostatečně vysvětlen**
- „**čitelnost se zvláštními obtížemi**“:
 - malé písmo, nekvalitní tisk, nevhodná kombinace barev
 - též matoucí systematika – důležitá ujednání skryta v nesouvisejících oddílech nepodstatného charakteru
- „**nesrozumitelnost pro osobu průměrného rozumu**“:
 - sice jednoznačný význam (jinak § 557 či dokonce § 553), ale vyžaduje nadměrné úsilí, znalosti, vyhledávání
- **dostatečné vysvětlení** – nejpozději při uzavření smlouvy; silnější stranou či třetí osobou (notář, advokát)

Josef Šilhán, Právnická

Adhezní smlouvy – obsahová kontrola

- § 1800/2: doložka **pro slabší stranu zvláště nevýhodná**
 - aniž je pro to **rozumný důvod, zejména** odchyluje-li se smlouva **závažně a bez zvláštního důvodu od obvyklých podmínek** ujednávaných v obdobných případech
 - neplatnost
- aplikace pouze **při neexistenci zvláštní úpravy** (§ 2050, 2898, 2975/2; § 1793; § 1813 a 1814)
- jde o **silnější nevýhodnost** než nerovnováha v rámci ochrany spotřebitele dle § 1813 a 1814
- patrně se **nevztahuje na předmět plnění a cenu** (aplikuje se § 1793); viz § 1813 druhá věta
- „**nevýhodnost**“: přiměřenost, reciprocita
- „**rozumný důvod**“: vyváženost jinými faktory, předchozí praxe, související transakce, nezbytné sdílení rizik ...
- „**neobvyklost**“: indikátor nevýhodnosti, ale není podmínkou

Josef Šilhán, Právnická

Adhezní smlouvy – kogentnost či dispozitivnost

- § 1801: pravidla jsou **kogentní**
- dispozitivní jsou **mezi podnikateli** (resp. pro podnikatele)
- u § 1800 (zejména odst. 2, ale patrně i odst. 1) i zde **limit**:
 - **nepřímá ujednání** (= obchodní podmínky)
 - navržená druhou stranou
 - hrubý rozpor s **obchodními zvyklostmi** a zásadou **poctivého obchodního styku**

Josef Šilhán, Právnická

Neúměrné zkrácení (laesio enormis)

- neúměrné zkrácení** = **hrubý nepoměr** vzájemného plnění, ochrana proti informační asymetrii
- podmínky **uplatnění**:
 - **vzájemné plnění** (ne např. darování)
 - **hrubý nepoměr** (extrémní nerovnováha – např. „zkrácení přes polovinu“)
 - **informační asymetrie** (nikoliv oboustranný omyl)
- neuplatní se**, pokud
 - výslovně **se práva vzdá**, tedy přijímá za mimořádnou cenu ze zvláštní obliby
 - s cenou souhlasí, ač jí musela být skutečná cena **známa**
 - **zvláštní vztah** mezi osobami (např. rodiče/děti)
 - zkrácenu stranou je **podnikatel** (§ 1797)
 - § 1793/2 (komod. burza, invest. nástroj, dražba, sázka...)
- důsledek**: zkrácená strana může u soudu **požadovat zrušení** a navrácení do původního stavu, ledaže jí druhá strana doplní, oč zkrácena (lhůta pro uplatnění – 1 rok)

Lichva

- lichva** = **hrubý nepoměr + zneužití**
 - tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení, lehkomyšlnosti
 - zneužití → hrubý nepoměr
- důsledek: neplatnost**
 - relativní ?
 - při souběhu s §588 i absolutní
- možnost **moderace** dle § 577
- výjimka pro **podnikatele** při jeho podnikání (§ 1797)

Ochrana spotřebitele

- spotřebitel** = fyzická osoba, která nevystupuje v rámci podnikatelské činnosti
- informační povinnosti** (§ 1811)
- výklad** pro spotřebitele nejpříznivější (§ 1812/1)
- zákaz** ujednání, která zakládají nepřiměřenou významnou nerovnováhu (§ 1813-1815)
- široké možnosti **odstoupit** od smlouvy
- neobjednané** plnění (§ 1838)
- speciální úprava**:
 - smlouvy uzavírané mimo obchodní prostory
 - smlouvy uzavírané na dálku (distančním způsobem)
 - finanční služby
 - timesharing

Josef Šilhán, Právnická fakulta, MU

Děkuji za pozornost

JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D.
josef.silhan@law.muni.cz